Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

19. detsember 2012*

Riigihanked — Direktiiv 2004/18/EÜ — Artikli 1 lõike 2 punktid a ja d — Teenused — Haiglate maavärinatundlikkuse uurimine ja hindamine — Leping kahe ametiasutuse vahel, kellest üks on ülikool — Ametiasutus, keda võib kvalifitseerida ettevõtjaks — Rahaliste huvidega seotud leping — Hüvitis, mis ei ületa tekkinud kulutusi

Kohtuasjas C-159/11,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Consiglio di Stato (Itaalia) 9. novembri 2010. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 1. aprillil 2011, menetluses

Azienda Sanitaria Locale di Lecce,

Università del Salento

versus

Ordine degli Ingegneri della Provincia di Lecce jt,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, asepresident K. Lenaerts, kodade presidendid A. Tizzano, M. Ilešič, L. Bay Larsen ja J. Malenovský, kohtunikud U. Lõhmus, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, C. Toader, J.-J. Kasel, M. Safjan ja D. Šváby (ettekandja),

kohtujurist: V. Trstenjak,

kohtusekretär: ametnik A. Impellizzeri,

arvestades kirjalikus menetluses ja 27. märtsi 2012. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke seisukohti, mille esitasid:

— Azienda Sanitaria Locale di Lecce, esindajad: *avvocato* M. de Stasio ja *avvocato* V. Pappalepore,

— Università del Salento, esindaja: *avvocato* E. Sticchi Damiani ja *avvocato* S. Sticchi Damiani,

— Consiglio Nazionale degli Ingegneri, esindaja: *avvocato* P. Quinto,

— Associazione delle Organizzazioni di Ingegneri, di Architettura e di Consultazione Tecnico-Economica (OICE) jt, esindajad: *avvocato* A. Clarizia ja *avvocato* P. Clarizia,

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

— Consiglio Nazionale degli Architetti, Pianificatori, Paesaggisti e Conservatori (CNAPPC), esindajad: *avvocato* F. Sciaudone, *avvocato* M. Sanino, *avvocato* R. Sciaudone ja *avvocato* A. Neri,

— Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* C. Colelli,

— Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek ja J. Vláčil,

— Poola valitsus, esindajad: M. Szpunar ja M. Laszuk,

— Rootsi valitsus, esindajad: K. Petkovska, S. Johannesson ja A. Falk,

— Euroopa Komisjon, esindajad: E. Kružiková ja C. Zadra,

olles 23. mai 2012. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiivi 2004/18/EÜ ehitustööde riigihankelepingute, asjade riigihankelepingute ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise korra kooskõlastamise kohta (ELT L 134, lk 114; ELT eriväljaanne 06/07, lk 132), muudetud komisjoni 4. detsembri 2007. aasta määrusega (EÜ) nr 1422/2007 (ELT L 317, lk 34; edaspidi „direktiiv 2004/18”), artikli 1 lõike 2 punkte a ja d, artikleid 2 ja 28 ning II A lisa kategooriaid nr 8 ja nr 12.

2 Eelotsusetaotlus esitati ühelt poolt Azienda Sanitaria Locale di Lecce (Lecce kohalik tervishoiuamet, edaspidi „ASL”) ja Università del Salento (Salento ülikooli, edaspidi „ülikool”) ning teiselt poolt Ordine degli Ingegneri della Provincia di Lecce (Lecce provintsi inseneride kutseliit) jt vahelises vaidluses, mille ese on ASL ja ülikooli vahel sõlmitud nõustamisleping (edaspidi „nõustamisleping”) Lecce provintsi haiglate maavärinatundlikkuse uurimiseks ja hindamiseks.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Direktiivi 2004/18 põhjendus 2 selgitab:

„Liikmesriikides tuleb lepingute sõlmimisel riigi nimel või piirkondlike või kohalike omavalitsuste või avalik-õiguslike isikute nimel kohaldada [EÜ] asutamislepingu põhimõtteid, eelkõige kaupade vaba liikumise põhimõtet, asutamisvabaduse ja teenuste osutamise vabaduse põhimõtet ning nendest tulenevaid põhimõtteid, nagu võrdse kohtlemise, mittediskrimineerimise, vastastikuse tunnustamise, proportsionaalsuse ja läbipaistvuse põhimõte. Teatavat maksumust ületavate riigihankelepingute puhul on siiski soovitav koostada lepingute sõlmimise siseriiklikku korda kooskõlastavad ühenduse sätted, mis tuginevad kõnealustele põhimõtetele, et tagada nende mõju ja kindlustada hanketellimuse avatus konkurentsile. [...]”

4 Selle direktiivi artikkel 1 sätestab:

„[...]

2.

a) *Riigihankelepingud* – ühe või mitme ettevõtja ning ühe või mitme ostja vahel kirjalikult sõlmitud rahaliste huvidega seotud lepingud, mille objektiks on ehitustööd, toodete tarnimine või teenuste osutamine käesoleva direktiivi tähenduses.

[...]

d) *Teenuste riigihankelepingud* – muud riigihankelepingud kui ehitustööde või asjade riigihankelepingud, mille eesmärgiks on II lisas nimetatud teenuste osutamine.

[...]

8. *Töövõtja, tarnija, teenuseosutaja* – füüsiline või juriidiline isik või avalik-õiguslik isik või selliste isikute ja/või organite rühm, kes pakub turul vastavalt ehitustööde ja/või ehitustöö teostamist, tooteid või teenuseid.

Termin *ettevõtja* hõlmab võrdselt nii töövõtja, tarnija kui ka teenuseosutaja mõistet. Seda kasutatakse vaid lihtsustamise huvides.

[...]

9. *Ostja* [Mõiste „ostja" asemel on edaspidi kasutatud täpsemat vastet „hankija"] – riik, piirkondlikud või kohalikud omavalitsused, avalik-õiguslikud isikud ning ühest või mitmest kõnealusest organist või avalik-õiguslikust isikust koosnevad ühendused.

[...]"

5 Nimetatud direktiivi artikkel 2 näeb ette, et „[hankijad] kohtlevad ettevõtjaid võrdselt ja mittediskrimineerivalt ning tegutsevad läbipaistval viisil".

6 Tulenevalt direktiivi 2004/18 artikli 7 punktist b, kohaldatakse seda direktiivi muude kui IV lisas loetletud keskvalitsusasutuste sõlmitud teenuste hankelepingute suhtes, mis ei ole selle artikliga sätestatud erandite kohaselt direktiivi reguleerimisalast välja jäetud ning mille eeldatav maksumus käibemaksuta on võrdne 206 000 euroga või sellest suurem.

7 Vastavalt nimetatud direktiivi artikli 9 lõigetele 1 ja 2, võetakse riigihankelepingu eeldatava kogumaksumuse arvutamisel aluseks hankija hinnanguline väljamakstav kogusumma käibemaksuta teate saatmise ajal või vajadusel hetkel, mil alustatakse lepingu sõlmimise menetlust.

8 Direktiivi 2004/18 artikkel 20 näeb ette, et selle direktiivi II A lisas loetletud teenuste hankelepingud sõlmitakse vastavalt selle direktiivi artiklitele 23–55, sealhulgas artikkel 28, mis sätestab, et „[h]ankelepingute sõlmimisel kasutavad [hankijad] siseriiklikke menetlusi, mida kohandatakse [selle] direktiivi eesmärkidele".

9 Direktiivi 2004/18 II A lisa sisaldab eelkõige järgmisi teenustekategooriaid:

— kategooria nr 8 – uurimis- ja arendusteenused, välja arvatud muud uurimis- ja arendusteenused peale selliste, millest tuleneb kasu üksnes hankijale ja/või hankeüksusele tema enese tarbeks ja tema enese tegevuse käigus, tingimusel, et osutatud teenuse eest tasub täismahus hankija ja/või hankeüksus; ja

— kategooria nr 12 – arhitektuuriteenused; inseneriteenused ja integreeritud inseneriteenused; linnaplaneerimis- ja maastikuarhitektuuriteenused; nendega seotud teadus ja tehnilise konsultatsiooni teenused; tehnilise katsetamise ja analüüsimise teenused.

Itaalia õigus

10 Itaalia 7. augusti 1990. aasta seaduse nr 241, mis kehtestab uued sätted nii haldusmenetluse valdkonnas kui ka haldusdokumentidele juurdepääsu osas (legge n. 241 – Nuove norme in materia di procedimento amministrativo e di diritto di accesso ai documenti amministrativi; *Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana*, edaspidi „*GURI*" nr 192, 18.08.1990, lk 7), artikli 15 lõige 1 näeb ette, et „ametiasutused võivad sõlmida omavahel kokkuleppeid ühishuvides olevate tegevuste alase koostöö reguleerimiseks".

11 Vabariigi presidendi 11. juuli 1980. aasta dekreedi nr 382/1980 kõrghariduse ümberkorraldamise kohta, mis puudutab nii pedagoogikat kui ka kõrghariduse korraldust ja õppemetoodikat (Decreto del Presidente della Repubblica – Riordinamento della docenza universitaria, relativa fascia di formazione nonché sperimentazione organizzativa e didattica, *GURI* nr°209 regulaarne lisa, 31.07.1980), artikkel 66 sätestab:

„Ülikoolid võivad avalik-õiguslike ja eraõiguslike isikutega sõlmitud lepingute ja kokkulepete alusel tegeleda uurimis- ja nõustamistöödega, kui see ei takista nende teadus- ja õppetööga seotud ülesannete täitmist. Nende lepingute ja kokkulepete täitmine antakse reeglina ülesandeks [ülikooli] teaduskondadele või nende puudumisel ülikooli instituutidele või kliinikutele või üksikutele täiskohaga õppejõududele.

Eelmises lõigus nimetatud lepingute ja kokkulepete alusel osutatavate teenuste eest saadud tulu jaotatakse vastavalt kodukorrale, mille ülikooli nõukogu on haridusministri esitatud […] näidise alusel heaks kiitnud.

Nende teenuste osutamisel kaasategevad õppejõud ja muud töötajad võivad selle eest saada tasu, mille aastasumma ei ole rohkem kui 30% kogutasust. Igal juhul ei tohi töötajatele sel viisil makstav summa ületada 50% [nimetatud] kogutulust.

Teises lõigus nimetatud kodukorra järgi määratakse kindlaks ülikooli kantavateks üldkuludeks ette nähtud summa ja kriteeriumid, mille alusel jaotatakse kolmandas lõigus nimetatud summa töötajatele. Ülejäänud tulu on mõeldud õppe- ja teadusliku materjali hankimiseks ning lepinguid ja kokkuleppeid täitvate teaduskondade, instituutide või kliinikute tegevuskuludeks.

Teenuste kogutulust, mis tuleb jaotada vastavalt teises lõigus sätestatud korrale, arvestatakse igal juhul eelnevalt maha ülikooli poolt nende teenuste osutamiseks tehtud kulutused.

Eelmises lõigus nimetatud tegevusest saadav tulu arvestatakse ülikooli eelarvetulude hulka."

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

12 ASL-i peadirektor kiitis 7. oktoobri 2009. aasta otsusega heaks tehnilise kirjelduse, mis puudutab ülikooli poolt Lecce provintsi haiglate maavärinakindluse uurimist ja hindamist, lähtuvalt uusimatest siseriiklikest õigusnormidest ehitiste, eriti nn strateegilise tähtsusega ehitiste ohutuse kohta (edaspidi „tehniline kirjeldus" ja „uurimisülesanne").

13 Vastavalt tehnilisele kirjeldusele hõlmab nimetatud uurimisülesanne iga asjaomase hoone kohta järgmisi kolme valdkonda:

— ehitise tüübi, ehitamiseks kasutatud materjalide ja rakendatud arvutusmeetodite kindlakstegemine; tegeliku seisukorra ülevaatlik kontrollimine olemasolevate projektidokumentide alusel;

— ehitise nõuetekohasuse kontrollimine, ehitise üldise seismilise reaktsiooni kokkuvõtlik uuring, vajaduse korral oluliste konstruktsioonielementide või ehitise allsüsteemide lokaalne uuring üldise seismilise reaktsiooni kindlakstegemise eesmärgil, ja

— eelmises taandes nimetatud uuringute tulemuste töötlemine ning konstruktsioonile antud hinnangut puudutava tehnilise dokumentatsiooni, täpsemalt järgmiste dokumentide koostamine: aruanded vaadeldud ehitise tüübi, materjalide ja ehitise seisukorra kohta, pöörates eriti tähelepanu aspektidele, mis mõjutavad oluliselt konstruktsiooni vastupidavust, lähtudes ehitise asukoha maavärinaohust; teabelehtede koostamine haiglate maavärinakindluse klassifikatsiooni kohta; tehnilise dokumentatsiooni koostamine maavärinakindluse kontrollimiseks kriitilise tähtsusega konstruktsioonielementide või ehitise alasüsteemide kohta; esialgsete soovituste esitamine seismilise riski suhtes rakendatavate kohandus- või parandamistööde kohta ja nende tööde kokkuvõtlik kirjeldus, võttes eriti arvesse mitmesuguste eri tehnoloogiate tehnilis-majanduslikke eeliseid ja piire.

14 Uurimisülesandega seoses 22. oktoobril 2009 sõlmitud nõustamisleping näeb eelkõige ette järgmist:

— lepingu maksimaalne kestus oli 16 kuud;

— uurimisülesanne oli antud ehitustehnika töögrupile, mis võis kasutada kõrge kvalifikatsiooniga välistöötajate abi;

— see ülesanne viidi läbi ASL-i ja ülikooli loodud töörühmade tihedas koostöös, et täita nimetatud ülesande kolmandasse valdkonda kuuluvad eesmärgid;

— teadustööd pidid juhtima kaks isikut, kellest ühe pidi määrama hankija, teise ülikooli osakond;

— kõigi eksperimentide tulemuste omandiõigus pidi kuuluma ASL-ile, kuid sinna juurde kuulus kohustus, et tehnilis-teaduslikus kontekstis avaldamise korral viidatakse selgelt ülikooli osakonnale; viimasel on õigus ASL-i loal kasutada neid tulemusi teaduslikes väljaannetes ja teatistes, ja

— kogu teenuse eest maksab ASL ülikoolile 200 000 eurot, käibemaksuta, mis tuleb tasuda neljas osas; lepingu ennetähtaegsel lõpetamisel oli ülikoolil igal juhul õigus summale, mis vastab seni tehtud tööle ja kulutustele, mis on kantud seoses uurimisülesande täitmisel võetud õiguslike kohustustega.

15 Euroopa Kohtule esitatud toimikust ilmneb, et see 200 000 euro suurune summa koosneb järgmistest summadest:

— tehniliste instrumentide soetamine ja kasutamine: 20 000 eurot;

— töötajate lähetuskulud: 10 000 eurot;

— personalikulud: 144 000 eurot, ja

— üldkulud: 26 000 eurot.

16 Samuti ilmneb, et personalikulud summas 143 999,58 eurot, ümardatuna 144 000 euroni, jaotuvad järgmiselt:

— kolme teadusstipendiumi avamine ühe aasta jooksul: 57 037,98 eurot;

— külalisprofessori tasu, 180 tundi 2009. aastal (tunnitasu 45,81 eurot) ja 641 tundi 2010. aastal (tunnitasu 48,93 eurot): 39 609,93 eurot;

— koosseisulise teadustöötaja tasu, 170 tundi 2009. aastal (tunnitasu 25,91 eurot) ja 573 tundi 2010. aastal (tunnitasu 32,23 eurot): 22 936,95 eurot;

— mittekoosseisulise teadustöötaja tasu, 170 tundi 2009. aastal (tunnitasu 20,50 eurot) ja 584 tundi 2010. aastal (tunnitasu 26,48 eurot): 18 949,32 eurot;

— laborandi tasu, 70 tundi 2009. aastal (tunnitasu 20,48 eurot) ja 100 tundi 2010. aastal (tunnitasu 21,22 eurot): 5 465,40 eurot.

17 Tehnilise kirjelduse kinnitamise otsuse ja ka kõigi ettevalmistavate aktide vastu on erinevad kutseliidud ja -ühingud ning ettevõtjad esitanud mitmeid kaebusi, mis on seotud või järgnevad Tribunale amministrativo regionale per la Puglia (Apuulia maakonna halduskohus) menetluses olevast kaebusele, ning milles väidetakse, et rikuti eelkõige siseriiklikke ja liidu õigusnorme riigihangete valdkonnas. Nimetatud kohus rahuldas oma otsusega need kaebused, järeldades, et Itaalia seaduste kohaselt kujutab uurimisülesanne endast inseneriteenuste riigihanget.

18 Selle otsuse peale esitatud apellatsioonkaebuste raames väidavad ASL ja ülikool peamiselt seda, et Itaalia õiguse kohaselt on nõustamisleping ametiasutuste omavaheline koostöökokkulepe avalikes huvides tegutsemiseks. Kui ülikool osaleb niisuguses lepingus tasu eest – kuid hüvitis piirdub üksnes reaalsete kulutustega -, jääb see ülikooli institutsioonilise tegevuse raamidesse. Veel väideti, et uurimisülesanne anti teadusasutustele, ning et see ülesanne puudutab teadusuuringuid, mis tuleb läbi viia katsetamiste ja analüüsimise teel, mida teostatakse väljaspool igasugust standardiseeritud metodoloogiat ja kodifitseeritud või teaduskirjanduses kirjeldatud protseduuri. Euroopa Kohtu praktika kohaselt on niisugused ametiasutustevahelised koostöölepingud liidu õiguse alusel õiguspärased.

19 Eelotsusetaotluse esitanud kohus toob esile, et 7. augusti 1990. aasta seaduse nr 241 artiklis 15 ette nähtud ametiasutustevahelised kokkulepped, mille eesmärk on koordineerida erinevate, igaüks oma konkreetset avalikku huvi täitva haldusasutuse tegevust, ja mis esinevad koostöö vormis, peavad võimaldama hallata avalikke teenuseid kõige tõhusamal ja võimalikult ökonoomsel viisil. Niisuguse kokkuleppe võib sõlmida siis, kui üks ametiasutus usaldab tasu eest teenuse pakkumise teisele ametiasutusele, ning kui see teenus jääb haldusülesannete raamesse, vastavalt kokkuleppes osalevate asutuste institutsioonilistele eesmärkidele.

20 Consiglio di Stato küsib siiski ega ametiasutustevahelise kokkuleppe sõlmimine ole vastuolus vaba konkurentsi põhimõttega, kui üks asjaomastest asutustest on ettevõtja, kuna nii kvalifitseeritakse kõiki turul teenuseid pakkuvaid ametiasutusi, sõltumata sellest, kas nende peamine eesmärk on tulu teenimine, kas ta on oma organisatsioonilise struktuuri poolest ettevõte või tegutseb ta turul järjepidevalt. Eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab selles osas Euroopa Kohtu 23. detsembri 2009. aasta otsusele kohtuasjas C-305/08: CoNISMa EKL 2009, lk I-12129). Seda silmas pidades ja kuna ülikoolil on õigus osaleda riigihangetes, jäävad hankijate poolt temaga sõlmitud lepingud liidu riigihankeid reguleerivate eeskirjade kohaldamisalasse, kui need – sarnaselt põhikohtuasjaga – puudutavad teadusuuringuid, mis tunduvad sobivat direktiivi 2004/18 II A lisa kategooriates nr 8 ja nr 12 nimetatud teenustega.

21 Neil asjaoludel otsustas Consiglio di Stato menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas [direktiiviga 2004/18/EÜ] ning eeskätt selle direktiivi artikli 1 lõike 2 punktidega a ja d, artikliga 2, artikliga 28 ja II [A] lisa kategooriatega nr 8 ja nr 12 on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis lubavad sõlmida kahe hankija vahel kirjalikke lepinguid haiglate maavärinatundlikkuse uurimise ja hindamise kohta, mis tuleb läbi viia vastavalt liikmesriigi õigusnormidele, mis käsitlevad ehitiste, eriti nn strateegilise tähtsusega ehitiste ohutust, tasu eest, mis ei ületa selle teenuse osutamise tõttu kantud kulusid, kui teenust osutav ametiasutus võib olla majandustegevuses osaleja?"

Eelotsuse küsimus

22 Oma küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2004/18 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus siseriiklikud õigusnormid, mis lubavad ilma hankemenetlust korraldamata sõlmida lepingu, millega kaks ametiasutust asuvad omavahel tegema niisugust koostööd nagu see, mida käsitletakse põhikohtuasjas.

23 Kõigepealt tuleb märkida, et direktiivi 2004/18 kohaldamisel riigihankele kehtib tingimus, et hanke eeldatav maksumus küünib kõnealuse direktiivi artikli 7 punktis b kehtestatud piirmäärani, võttes aluseks nende tööde, kaupade ja teenuste turuväärtuse, mida asjaomane riigihange puudutab. Vastasel juhul tuleb kohaldada EL toimimise lepingu alusnorme ja üldpõhimõtteid, täpsemalt võrdse kohtlemise ja kodakondsuse alusel diskrimineerimise keelu põhimõtet ning sellest tulenevat läbipaistvuse tagamise kohustust, tingimusel et asjaomane pakub teatavat piiriülest huvi eelkõige oma tähtsuse ja täitmise koha osas (vt selle kohta eelkõige 15. mai 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-147/06 ja C-148/06: SECAP ja Santorso, EKL 2008, lk I-3565, punktid 20, 21 ja 31 ning viidatud kohtupraktika).

24 Igal juhul ei mõjuta esitatud küsimusele antavat vastust asjaolu, et põhikohtuasjas käsitlusel olev leping võib vajadusel kuuluda nii direktiivi 2004/18 kui ka EL toimimise lepingus väljendatud alusnormide ja üldpõhimõtete kohaldamisalasse. Nimelt omavad hankemenetluse korraldamise kohustuslikkuse hindamiseks Euroopa Kohtu praktikas välja töötatud kriteeriumid tähtsust nii selle direktiivi kui EL toimimise lepingu kõnealuste normide ja põhimõtete tõlgendamise seisukohast (vt selle kohta 10. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-573/07: Sea, EKL 2009, lk I-8127, punktid 35–37).

25 Olles seda küsimust täpsustanud, tuleb märkida, et vastavalt direktiivi 2004/18 artikli 1 lõikele 2 tuleb ettevõtja ja hankija sõlmitud rahaliste huvidega seotud lepinguid, mille objektiks on selle direktiivi II A lisas viidatud teenuste osutamine, käsitada riigihankelepingutena.

26 Esiteks ei oma selles osas mingit tähtsust see, et nimetatud ettevõtja on ise hankija (vt selle kohta 18. novembri 1999. aasta otsus kohtuasjas C-107/98: Teckal, EKL 1999, lk I-8121, punkt 51). Lisaks ei ole mõju sellel, et asjaomase asutuse peamine eesmärk ei ole tulu teenimine, et ta ei ole oma organisatsioonilise struktuuri poolest ettevõte, ning ta ei tegutse turul järjepidevalt (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus CoNISMa, punktid 30 ja 45).

27 Seega, mis puudutab niisuguseid asutusi nagu avalik-õiguslikud ülikoolid, siis on Euroopa Kohus sedastanud, et neil asutustel on põhimõtteliselt õigus teenuste riigihankes osaleda. Siiski võivad liikmesriigid reguleerida nende asutuste tegevust ja eelkõige nende institutsioonilisi ja põhikirjajärgseid eesmärke silmas pidades neil kas lubada turul tegutseda või mitte. Sellegipoolest, juhul ja niivõrd kui neil asutustel on õigus turul teatavaid teenuseid pakkuda, ei või neil keelata osaleda sellistes riigihankemenetlustes, mis puudutavad asjaomaste teenuste osutamist (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus CoNISMa, punktid 45, 48, 49 ja 51). Käesoleval juhul märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et Vabariigi presidendi 11. juuli 1980. aasta dekreedi nr 382 kõrghariduse ümberkorraldamise

kohta, mis puudutab nii pedagoogikat kui ka kõrghariduse korraldust ja õppemetoodikat, artikli 66 esimene lõik lubab avalik-õiguslikel ülikoolidel teha avalik-õiguslikele ja eraõiguslikele isikutele uurimis- ja nõustamistöid, kui see ei takista nende õppetööd.

28 Teiseks, niisugused tegevused nagu põhikohtuasjas käsitletava lepingu ese, olenemata asjaolust, mida mainib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et need võivad kuuluda teadusuuringute hulka, jäävad nende tegevuste tegelikust olemusest lähtuvalt kas uurimis- ja arendusteenuste alla, millele on viidatud direktiivi 2004/18 II A lisa kategoorias nr 8, või inseneriteenuste ja teadus- ja tehnilise konsultatsiooni teenuste alla, millele on viidatud selle lisa kategoorias nr 12.

29 Kolmandaks, nagu märgib kohtujurist oma ettepaneku punktides 32–34 ja nagu tuleneb mõiste „rahalised huvid" tavapärasest tähendusest, ei saa lepingut riigihankelepingu mõiste alt välja jätta üksnes seetõttu, et tasu piirdub teenuse osutamise käigus tekkinud kulude hüvitamisega.

30 Kui eelotsusetaotluse esitanud kohtu läbiviidava kontrolli käigus ei ilmne vastupidist, näib nii, et põhikohtuasjas käsitlusel olev leping hõlmab kõiki käesoleva kohtuotsuse punktides 26–29 esitatud tunnuseid.

31 Igal juhul tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, et ametiasutuste sõlmitud kaht tüüpi hankelepingud ei kuulu riigihankeid puudutava liidu õiguse kohaldamisalasse.

32 See puudutab esiteks hankelepinguid, mille ametiasutus sõlmib mõne temast õiguslikult eraldiseisva isikuga, kui samal ajal see asutus teostab nimetatud isiku suhtes analoogset kontrolli sellele, mida ta teostab oma asutuste üle, ja kui nimetatud isik tegutseb põhiliselt teda kontrolliva ametiasutuse või kontrollivate ametiasutuste huvides (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Teckal, punkt 50).

33 Siiski ei ole vaidlust selles, et niisugust erandit ei saa kohaldada sellises põhikohtuasja sarnases kontekstis, kuivõrd eelotsusetaotlusest ilmneb, et ASL ei teosta ülikooli üle kontrolli.

34 Teiseks puudutab see lepinguid, millega luuakse alus ametiasutuste omavaheliseks koostööks, mille eesmärk on tagada nende ühise avaliku ülesande täitmine (vt selle kohta 9. juuni 2009. aasta otsus kohtuasjas C-480/06: komisjon *vs*. Saksamaa, EKL 2009, lk I-4747, punkt 37).

35 Sel juhul ei ole riigihankeid puudutavad liidu õigusnormid kohaldatavad ka seetõttu, et niisugused lepingud koostatakse üksnes ametiasutuste poolt, eraõiguslikke isikuid kaasamata; et ühtki eraõiguslikku teenuseosutajat ei asetata konkurentidega võrreldes soodsamasse olukorda, ning et nende koostööd reguleerivad üksnes avaliku huvi eesmärkidest lähtuvad kaalutlused ja nõuded (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs*. Saksamaa, punktid 44 ja 47).

36 Kuigi – nagu märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus – niisugune leping nagu põhikohtuasjas käsitlusel, näib vastavat teatavatele käesoleva kohtuotsuse kahes eelmises punktis nimetatud kriteeriumidele, saab see leping jääda väljapoole riigihankealase liidu õiguse kohaldamisala siiski vaid juhul, kui ta vastab kõikidele nendele kriteeriumidele.

37 Selles osas näib tulenevat eelotsusetaotluses sisalduvatest märgitust esiteks, et see leping hõlmab kõiki materiaalseid aspekte, millest üks oluline või isegi otsustava tähtsusega osa vastab tegevusele, mida tavaliselt viivad läbi insenerid või arhitektid, ja mis – isegi teaduslikul alusel baseerudes – ei kuulu siiski teaduslike uuringute hulka. Järelikult, vastupidi sellele, mida Euroopa Kohus väitis eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs*. Saksamaa punktis 37, ei näi nende avalike teenuste osutamine, mis on ametiasutuste vahel nimetatud lepinguga loodud koostöö eesmärk, tagavat, et ASL-i ja ülikooli ühise avaliku teenuse osutamine ellu viidaks.

38 Teiseks võib põhikohtuasjas käsitlusel olev leping viia eraõiguslike ettevõtjate soodustamiseni, kui kaastööd tegevate kõrge kvalifikatsiooniga välistöötajate hulgas, keda ülikool võib kasutada teatavate toimingute täideviimisel, on eraõiguslikke teenuseosutajaid.

39 Siiski on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne viia läbi kõik selles osas nõutavad kontrollid.

40 Seega tuleb esitatud küsimusele vastata, et riigihankeid puudutava liidu õigusega on vastuolus siseriiklikud õigusnormid, mis lubavad ilma hankemenetlust korraldamata sõlmida lepingu, millega ametiasutused asuvad omavahel tegema koostööd, kui – ja seda peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus – niisuguse lepingu eesmärk ei ole tagada nende asutuste ühise avaliku teenuse osutamise elluviimine, kui seda ei reguleeri üksnes avaliku huvi eesmärkidest lähtuvad kaalutlused ja nõuded või kui sellega võib eraõigusliku teenuseosutaja asetada konkurentidega võrreldes soodsamasse olukorda.

Kohtukulud

41 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

Riigihankeid puudutava liidu õigusega on vastuolus siseriiklikud õigusnormid, mis lubavad ilma hankemenetlust korraldamata sõlmida lepingu, millega ametiasutused asuvad omavahel tegema koostööd, kui – ja seda peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus – niisuguse lepingu eesmärk ei ole tagada nende asutuste ühise avaliku teenuse osutamise elluviimine, kui seda ei reguleeri üksnes avaliku huvi eesmärkidest lähtuvad kaalutlused ja nõuded või kui sellega võib eraõigusliku teenuseosutaja asetada konkurentidega võrreldes soodsamasse olukorda.

Allkirjad